

Broedvogel Monitoring Project

seizoen 1988

Werd het broedseizoen 1987 gedomineerd door koud, regenachtig en somber weer, dat van 1988 lijkt onder een gelukkiger gesternte geboren. Door het extreem zachte winterweer kon er al half februari prima worden geïnventariseerd: vroeg in het voorjaar zingende soorten als Grote Lijster, Glanskop en Boomklever waren in het toen nog kale bos al volop bezig met de afbakening der territoria. Menig BMP'er is zijn activiteiten dit jaar dan ook enkele weken eerder gestart dan vorig jaar, toen er begin maart zelfs overdag nog vorst heerste. De maand maart zette trouwens ook in 1988 een tijdelijke domper op de inventarisatievreugde. Het regende pijpestelen, wat ervoor zorgde dat de voor het rivierengebied gebruikelijke hoge voorjaarswaterstand dit jaar tot een hoogte werd opgestuwd die sinds 1970 niet meer bereikt was. Waarnemers die in de uiterwaarden broedvogels tellen konden tot in april niet veel anders doen dan tandenknarsend toezien hoe het water tergend langzaam uit hun BMP-plotjes wegsijpelde. Ook elders was de waterstand abnormaal hoog. Na deze maartse moesson was de zeer droge en vaak zonnige aprilmaand een ware verademing. En ook mei leverde vrijwel continu uitbundig zonnig en vaak warm weer op, waarbij de wind enkele malen in de zuidhoek zat. Mede hierdoor waren veel normaal laat arriverende zomervogels reeds begin mei volop aanwezig. Grauwe Vliegenvanger, Gierzwaluw, Spotvogel en Wielewaal leken als bij toverslag aanwezig, net als overigens het fijne zand uit de Sahara, dat met dezelfde winden was meegekomen. Het weer zit dit voorjaar kortom op zeldzame wijze mee, en verwacht mag worden dat de meeste BMP'ers al een flink eind op weg zijn met hun inventarisatie, en met veel plezier op stap geweest zijn. Hoe ziet het er voorlopig uit met de vogelstand? Zoals te verwachten was, bleef de bijzonder zachte winter (de eerste zachte winter na een serie van drie

strengere winters) niet zonder gevolgen. Nu reeds is het duidelijk dat veel soorten standvogels, waaronder Winterkoning, Groene Specht en diverse soorten mezen, dit jaar een beduidend betere stand hebben dan de afgelopen jaren. En ook de soorten die niet verder wegtrekken dan Zuid-Europa zijn dit jaar gespaard gebleven voor sneeuw en vorst, en hebben de gedunde gelederen weer wat aangevuld. In veel gebieden is de zang van Graspieper, Boomleeuwerik, Grote Lijster en Roodborsttapuit dit jaar dan ook wat meer te horen dan voorgaande jaren. Verder lijken ook Wulp, Meerkoet en Dodaars zich te hebben hersteld.

Toch gaat dit tot optimisme stemmende verhaal niet op voor alle soorten waarvoor een toename te verwachten zou zijn. Zo lijkt het er bijvoorbeeld op dat Staartmees en Patrijs, toch verstokte standvogels, niet of niet spectaculair zijn toegenomen. Dit is een waarschuwing dat er bij het verklaren van aantalsveranderingen niet alleen gedacht moet worden aan weersinvloeden, maar ook aan andere factoren. Bij de Patrijs zal bijvoorbeeld meespelen dat het Nederlandse agrarische landschap deze soort tegenwoordig nog maar weinig te bieden heeft. Een zachte winter doet aan deze droeve waarheid weinig af. En wat is er toch met de Torenvalk aan de hand? Deze soort lijkt nu al voor het derde achtereenvolgende jaar plaatselijk te zijn uitgestorven. Benieuwd zijn we ook naar de lotgevallen van de weidevogels. De eerste berichten zijn nogal wisselend. Door de maartse nattigheid was er veel biotoopaanbod, en door het fraaie eropvolgende weer begonnen ze vroeg met broeden. In de eerste helft van mei waren er daarom bijvoorbeeld al flink wat uit de kluiten gewassen jonge Kieviten. Omdat echter de boeren half mei massaal aan het maaien sloegen zullen veel jongen van de wat later broedende weidevogels, zoals de Grutto, een dodelijke ontmoeting met de maaibalk hebben gehad.

Over de zomervogels is op dit moment minder te melden, deels omdat ze nog niet allemaal voltallig zijn (Bosrietzanger), maar ook omdat voor vele allerminst duidelijk is hoe het ermee staat. De indruk bestaat dat zich bij de meeste soorten geen schokkende veranderingen hebben voorgedaan. Maar deze laatste uitspraak is alleen gebaseerd op wat eigen indrukken, en een stevige portie koffiedik-kijken. De groep der zomervogels blijft in ieder geval zeer boeiend om te volgen. Wat zal bijvoorbeeld het resultaat zijn van de massale acties tegen de dit voorjaar zo talrijke sprinkhanenzwermen in Noord-Afrika, waarbij kwistig met gif gespoten is? Zullen niet alleen sprinkhanen maar ook vele trekvogels het loodje hebben gelegd? Ook over de neerslag afgelopen winter in de Sahellanden is weinig bekend, terwijl deze een grote invloed heeft op de overlevingsmogelijkheden van soorten als Grasmus en Gekraagde Roodstaart.

Hopelijk vergaat het ze even goed als de Fluitier, die net als vorig jaar lijkt af te stevenen op een seizoen met flinke broedvogelaantallen. Heel spannend allemaal, en op het SOVON-kantoor wacht uw BMP-coördinator nu reeds met smart op de stapels formulieren die in de nazomer zullen binnendruppelen en een antwoord op deze vragen mogelijk maken.

Nog enkele mededelingen:

● **Instuurdatum 1 oktober** (eerder mag ook!)

Het BMP-veldwerk is meestal leuker dan de papierwinkel en kaartenbrij die bij de uitwerking horen. Toch is de fase van de uitwerking, en met name die van de interpretatie der waarnemingen, uiterst belangrijk. Bij de eerste keer lijkt het allemaal erg ingewikkeld te zijn, maar al doende leert men. Veel waarnemers doen nu al voor de vierde of vijfde keer mee, en het gaat ze steeds beter af. Oude BMP-rotten in het vak kunnen volstaan met het insturen van het telformulier en eventuele biotoopgegevens, terwijl de minder ervaren of bedreven medewerkers worden verzocht om ook hun soortkaarten met interpretaties ter inzage mee te zenden. Vergeet niet het atlasblok en de oppervlakte in te vullen.

Adres: SOVON (BMP), Antwoordnummer 710, 6560 VM Beek-Ubbergen.

● Biotoopbeschrijving

Op het SOVON-kantoor wordt momenteel, op basis van door BMP'ers ingeleverde informatie, een biotoopbeschrijving gemaakt. Deze wordt te zijner tijd ter inzage en correctie aan de waarnemer aangeboden. Houdt uw eventuele biotoopverandering in de gaten.

● Controle en verslaglegging

Computeruitdraaien van (tijdig) ingeleverde BMP-gegevens uit 1986-87, en restanten uit de jaren daarvoor, worden deze zomer ter controle aan de medewerkers voorgelegd. Hierbij alvast het verzoek de gegevens goed na te lopen en zo snel mogelijk te reageren, ook wanneer er geen fouten gevonden zijn. Pas als de controle afgesloten is kan de verslaglegging immers ter hand worden genomen, en zijn we niet allemaal benieuwd naar de eerste officiële uitkomsten?

● Handleiding

Na vier jaar zijn we weer vrijwel door de 'rode BMP-boekjes' heen. Een herdruk biedt mogelijkheden voor correcties. Van verschillende BMP'ers ontvingen we reeds op- en aanmerkingen, die zoveel mogelijk zullen worden verwerkt. Misschien bent ook u onduidelijkheden of onjuistheden tegengekomen, of vindt u dat bepaalde onderdelen onder- dan wel overbelicht zijn. We stellen uw kritische noten en verbeteringen zeer op prijs, graag wel voor 1 oktober 1988 insturen.

